

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU

IT-04-79-I
D 25-1/12977 Rn
28 FEBRUARY 2005

25/12977 Rn
SF

PREDMET BR. IT-04-79-I

TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA

PROTIV

MIĆE STANIŠIĆA

OPTUŽNICA

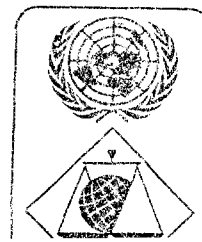
Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, na osnovu svojih ovlaštenja iz člana 18 Statuta Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (u daljem tekstu: Statut Međunarodnog suda), optužuje:

MIĆU STANIŠIĆA

za **ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI i KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, kako slijedi:

OPTUŽENI

1. **Miće STANIŠIĆ** je rođen 30. juna 1954. u selu Ponor, opština Pale, u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH). Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Dana 21. decembra 1991., **Miće STANIŠIĆ** je postavljen na dužnost ministra bez portfelja u Ministarskom savjetu imenovanom od strane Skupštine srpskog naroda u BiH. Dana 1. aprila 1992. postao je ministar novoosnovanog srpskog Ministarstva unutrašnjih poslova u BiH (u daljem tekstu: MUP RS).

INDIVIDUALNA KRIVIČNA ODGOVORNOST

Položaj optuženog/nadređenost

2. Kao ministar unutrašnjih poslova RS-a, **Miće STANIŠIĆ** je bio na najvišem položaju u MUP-u. Njegova službena nadležnost je obuhvatala javnu i državnu bezbjednost.

3. U svojstvu ministra unutrašnjih poslova RS-a, **Miće STANIŠIĆ** je bio nadležan i odgovoran za cjelokupni rad policije unutar Republike Srpske (u daljem tekstu: RS). Njemu su bili neposredno podređeni svi načelnici centara službi bezbjednosti (u daljem tekstu: CSB). On je imao ovlaštenja da postavlja i razrješava dužnosti komandire policijskih jedinica. Rukovodio je i komandovao policijom, u sadejstvu sa Vojskom Republike Srpske (u daljem tekstu: VRS), paravojnim snagama i dobrovoljačkim jedinicama, Teritorijalnom odbranom (u daljem tekstu: TO), te drugim civilnim organima. Svi podređeni bili su dužni da izvrše sva naređenja ministra unutrašnjih poslova RS-a ili drugih nadređenih starješina.

4. **Miće STANIŠIĆ** je bio nadležan da kazni svoje podređene ako počine neko krivično djelo ili da protiv njih pokrene disciplinski postupak.

Član 7(1) Statuta Međunarodnog suda

5. **Miće STANIŠIĆ** snosi individualnu krivičnu odgovornost po članu 7(1) Statuta Međunarodnog suda za krivična djela navedena u članovima 3 i 5 Statuta Međunarodnog suda i opisana u ovoj optužnici, koja je počinio, podsticao ili čije je planiranje, pripremu ili izvršenje pomagao i podržavao. Koristeći u ovoj optužnici riječ "počinio", tužilac ne želi da ustvrdi da je optuženi fizički izvršio ijedno od krivičnih djela koja mu se stavljaju na teret. Izraz "počinio" u ovoj optužnici označava učešće u udruženom zločinačkom poduhvatu (u daljem tekstu: UZP).

Udruženi zločinački poduhvat

6. UZP je začet najkasnije 24. oktobra 1991., kada je osnovana Skupština srpskog naroda u BiH, i postojao je tokom cijelog perioda sukoba u BiH do potpisivanja Daytonskog sporazuma 1995. godine. Cilj UZP-a bio je trajno uklanjanje i etničko čišćenje, silom ili drugim sredstvima, bosanskih Muslimana, bosanskih Hrvata i drugog nesrpskog

stanovništva sa teritorije planirane srpske države, vršenjem krivičnih djela navedenih u tačkama 1-10.

7. U tom UZP-u učestvovali su brojni pojedinci. Svaki učesnik je, svojim radnjama ili propustima, dao doprinos ostvarenju ukupnog cilja poduhvata. **Miće STANIŠIĆ** je djelovao u dogovoru s drugim učesnicima UZP-a, među kojima su bili Stojan ŽUPLJANIN, Radoslav BRĐANIN, general Momir TALIĆ (*preminuo*), Slobodan DUBOČANIN (*preminuo*), Simo DRLJAČA (*preminuo*), Darko MRĐA, Ljuban EĆIM, general Ratko MLADIĆ, Radovan KARADŽIĆ, Nikola KOLJEVIĆ (*preminuo*), Momčilo KRAJIŠNIK, Biljana PLAVŠIĆ i drugi članovi rukovodstva bosanskih Srba i Srpske demokratske stranke (u daljem tekstu: SDS) na republičkom, regionalnom i opštinskom nivou; članovi civilnih organa u BiH, uključujući regionalne i opštinske krizne štabove; pripadnici Jugoslovenske narodne armije (u daljem tekstu: JNA), Vojske Jugoslavije (u daljem tekstu: VJ), VRS-a, TO-a, MUP-a RS-a, MUP-a Srbije i pripadnici paravojnih snaga i dobrovoljačkih jedinica bosanskih Srba, kao i onih iz Srbije, te vojne i političke ličnosti iz Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljem tekstu: SFRJ).

8. **Miće STANIŠIĆ**, djelujući individualno i na osnovu svojih goreopisanih funkcija i ovlaštenja i/ili u dogovoru s drugim učesnicima UZP-a, učestvovao je u UZP-u najkasnije od 1. aprila 1992. pa barem do 31. decembra 1992. na jedan ili više od dolje navedenih načina:

(a) komandovanjem i upravljanjem pripadnicima i saradnicima MUP-a RS-a koji su bili angažovani na ostvarivanju cilja UZP-a ili su učestvovali u izvršenju krivičnih djela navedenih u ovoj optužnici;

(b) ohrabrivanjem i omogućavanjem vršenja zločina nad bosanskim Hrvatima, bosanskim Muslimanima i drugim nesrpskim stanovništvom time što nije aktivno djelovao na pokretanju istraga, hapšenju i/ili kažnjavanju izvršilaca takvih zločina;

9. **Miće STANIŠIĆ** učestvovao je u UZP-u kao saizvršilac.

10. Krivična djela za koja se tereti u ovoj optužnici bila su u okviru cilja UZP-a. **Miće STANIŠIĆ** i drugi učesnici UZP-a imali su međusobni dogovor ili sporazum da izvrše krivična djela koja se stavljaju na teret i djelovali su sa stanjem svijesti nužnim za izvršenje svakog od ovih krivičnih djela. Pored toga, svaki učesnik UZP-a bio je svjestan činjenice da se njegovo ponašanje odvija u kontekstu oružanog sukoba i

da je dio rasprostranjenog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva.

11. **Miće STANIŠIĆ** je znao za osnivanje i rad logora i zatočeničkih objekata u RS-u; imao je namjeru da omogući zlostavljanje nesrba zatočenih u tim objektima; i nije preduzeo nikakve konkretne mjere kako bi zlostavljanje u logorima i zatočeničkim objektima spriječio ili zaustavio, ili kaznio one koji su ga vršili.

12. Alternativno, krivična djela nabrojana u tačkama 1 do 8 ove optužnice bila su prirodna i predvidiva posljedica ostvarivanja cilja UZP-a i **Miće STANIŠIĆ** je bio svjestan činjenice da su ta krivična djela prirodna i predvidiva posljedica provođenja UZP-a.

Član 7(3) Statuta Međunarodnog suda

13. **Miće STANIŠIĆ**, za vrijeme dok je bio na položaju nadređenog, takođe snosi individualnu krivičnu odgovornost za radnje i propuste svojih podređenih shodno članu 7(3) Statuta Međunarodnog suda. U svojstvu ministra unutrašnjih poslova, **Miće STANIŠIĆ** je vršio *de jure* i *de facto* komandu i kontrolu nad policijskim snagama koje su učestvovalе u krivičnim djelima navedenim u ovoj optužnici.

14. **Miće STANIŠIĆ** je znao ili je bilo razloga da zna da su njegovi podređeni počinili ili se spremaju počiniti krivična djela navedena u ovoj optužnici, a nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi takve radnje spriječio ili kaznio njihove izvršiоce. Dužnosti **Miće STANIŠIĆA** obuhvatale su i obavezu da pokrene istragu o krivičnim djelima i utvrdi činjenice u vezi s njima, da stane na kraj kažnjivom postupanju, da počinioсima izrekne primjerene kaznene mjere, te da preduzme mjere kako bi spriječio svoje podređene u daljnjem vršenju kažnjivih radnji ili ih od toga odvratio.

OPTUŽBE

TAČKA 1

PROGONI

15. Otprilike od 1. aprila 1992. do 31. decembra 1992., **Miće STANIŠIĆ** je znao ili je bilo razloga da zna da su njegovi podređeni počinili ili se spremaju počiniti krivično djelo progona navedeno u

nastavku, a, svjesno i hotimično, nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi takve radnje spriječio ili kaznio njihove izvršiće. Njegovi propusti bili su takvi da predstavljaju podsticanje podređenih na izvršenje novih krivičnih djela. On je stoga, djelujući individualno ili u dogovoru s drugim učesnicima UZP-a, počinio, podsticao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje progona na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata na područjima proglašenim dijelom srpskih autonomnih oblasti (u daljem tekstu: SAO), uključujući opštine Prijedor, Kotor-Varoš, Sanski Most, Ključ, Bosanska Krupa, Teslić, Donji Vakuf i Banjaluka u Autonomnoj Regiji Krajini (u daljem tekstu: ARK), kao i u opštinama Bileća, Bosanski Šamac, Brčko, Doboј, Gacko, Ilijaš, Pale, Vlasenica, Višegrad, Vogošća i Zvornik (u daljem tekstu: opštine).

16. Snage bosanskih Srba kojima je komandovao i rukovodio **Mičo STANIŠIĆ** izvršile su u ARK-u i opštinama progone bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata. Ti progoni su obuhvatali sljedeće:

- (a) ubijanje bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata u toku i nakon napada na sela i nesrpska područja; kao i za vrijeme deportacije i prisilnog premještanja, kako je navedeno u Prilogu A;
- (b) ubijanje u zatočeničkim objektima ili tokom dovoženja u te zatočeničke objekte i odvoženja iz njih, kako je navedeno u Prilogu B;
- (c) okrutno ili nečovječno postupanje u toku i nakon napada na gradove i sela; kao i za vrijeme deportacije i prisilnog premještanja, uključujući mučenje, fizičko i psihičko zlostavljanje, seksualno nasilje i prisiljavanje na život u nehumanim životnim uslovima;
- (d) okrutno ili nečovječno postupanje u zatočeničkim objektima navedenim u Prilogu D. To nečovječno postupanje obuhvatalo je premlaćivanje, mučenje, fizičko i psihičko zlostavljanje, seksualno nasilje i ponižavanje;
- (e) protivpravno zatočenje u zatočeničkim objektima navedenim u Prilogu C;

- (f) uvođenje i održavanje nehumanih uslova života u zatočeničkim objektima navedenim u Prilogu C. Pod tim se podrazumijeva da nisu bili obezbijeđeni odgovarajući:
- smještaj ili zaklon;
 - hrana ili voda;
 - medicinska njega;
 - higijenski i sanitarni uslovi;
- (g) prisilno premještanje i deportaciju;
- (h) prisvajanje ili pljačkanje imovine u toku i nakon napada, u zatočeničkim objektima, te za vrijeme deportacije ili prisilnog premještanja. Oduzimanje imovine obuhvatalo je i praksu prisiljavanja bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata da prepisu svoje nekretnine i ličnu imovinu vlastima bosanskih Srba kako bi im bilo dopušteno da napuste ARK i opštine;
- (i) bezobzirno razaranje sela i područja naseljenih bosanskim Muslimanima i bosanskim Hrvatima, uključujući uništavanje vjerskih objekata i objekata kulture, te pljačkanje stambenih i privrednih objekata;
- (j) nametanje i održavanje restriktivnih i diskriminacijskih mjera, među kojima su i sljedeće:
- uskraćivanje slobode kretanja;
 - uskraćivanje prava na zaposlenje uklanjanjem s rukovodećih položaja u lokalnim organima uprave, vojsci i policiji, kao i opštim otpuštanjem s posla;
 - narušavanje privatnosti proizvoljnim pretresanjem stanova;
 - uskraćivanje prava na sudski postupak; i
 - uskraćivanje ravnopravnog pristupa javnim službama.

Tim radnjama i propustima, **Miće STANIŠIĆ** je učestvovao u:

Tačka 1: Progonima na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(h), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE 2, 3 i 4

ISTREBLJENJE i UBISTVO

17. Otprilike od 1. aprila 1992. do 31. decembra 1992., **Miće STANIŠIĆ** je znao ili je bilo razloga da zna da su njegovi podređeni počinili ili se spremaju počiniti krivična djela istrebljenja i ubistva navedena u nastavku, a, svjesno i hotimično, nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi takve radnje spriječio ili kaznio njihove izvršioce. Njegovi propusti bili su takvi da predstavljaju podsticanje podređenih na izvršenje novih krivičnih djela. On je stoga, djelujući individualno ili u dogovoru s drugim učesnicima UZP-a, počinio, podsticao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje istrebljenja i ubistva bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata u ARK-u i opštinama. Krivična djela istrebljenja i ubistva izvršena su putem lišavanja života tokom napada na gradove i sela i nakon njih, u zatočeničkim objektima, te za vrijeme deportacije ili prisilnog premještanja. Ta ubijanja su navedena u Prilozima A i B.

Tim radnjama i propustima, **Miće STANIŠIĆ** je učestvovao u:

Tačka 2: Istrebljenju, **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(b), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

Tačka 3: Ubistvu, **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(a), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

Tačka 4: Ubistvu, **KRŠENJU ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisanom zajedničkim članom 3 Ženevskih konvencija iz 1949., te članovima 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE 5, 6, 7 i 8

MUČENJE, OKRUTNO POSTUPANJE i NEHUMANA DJELA

18. Otprilike od 1. aprila 1992. do 31. decembra 1992., **Miće STANIŠIĆ** je znao ili je bilo razloga da zna da su njegovi podređeni počinili ili se spremaju počiniti krivična djela mučenja, okrutnog postupanja i nehumanih djela navedena u nastavku, a, svjesno i hotimično, nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi takve radnje spriječio ili kaznio njihove izvršioce. Njegovi propusti bili su takvi da

predstavljaju podsticanje podređenih na izvršenje novih krivičnih djela. On je stoga, djelujući individualno ili u dogovoru s drugim učesnicima UZP-a, počinio, podsticao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje nehumanih djela nad nesrpskim stanovništvom u ARK-u i opštinama.

19. Bosanski Muslimani i bosanski Hrvati držani su u zatočeništvu u nehumanim uslovima i namjerno im je nanošen veliki bol ili patnja, putem premlaćivanja, mučenja, seksualnog nasilja, ponižavanja, šikaniranja i psihičkog zlostavljanja u logorima, policijskim stanicama, kasarnama i drugim zatočeničkim objektima navedenim u Prilogu D, kao i u toku napada na sela i nakon njih, te za vrijeme prisilnog premještanja i deportacije.

Svojim radnjama i propustima, **Miće STANIŠIĆ** je učestvovao u:

Tačka 5: Mučenju, **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(f), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

Tačka 6: Mučenju, **KRŠENJU ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisanom zajedničkim članom 3(1)(a) Ženevskih konvencija iz 1949., kažnjivom po članovima 3, 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

Tačka 7: Okrutnom postupanju, **KRŠENJU ZAKONA I OBIČAJA RATOVANJA**, sankcionisanom zajedničkim članom 3(1) Ženevskih konvencija iz 1949., kažnjivom po članovima 3, 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

Tačka 8: Nehumanim djelima, **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE 9 i 10

DEPORTACIJA, NEHUMANA DJELA

20. Otprilike od 1. aprila 1992. do 31. decembra 1992., **Miće STANIŠIĆ** je znao ili je bilo razloga da zna da su njegovi podređeni počinili ili se spremaju počiniti krivična djela deportacije i prisilnog premještanja navedena u nastavku, a, svjesno i hotimično, nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi takve radnje spriječio ili kaznio njihove izvršioce. Njegovi propusti bili su takvi da predstavljaju podsticanje

podređenih na izvršenje novih krivičnih djela. On je stoga, djelujući individualno ili u dogovoru s drugim učesnicima UZP-a, počinio, podsticao ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje protivpravnog prisilnog premještanja i deportacije desetina hiljada bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata iz ARK-a i opština.

21. Da bi ostvarile taj cilj, snage bosanskih Srba, uključujući i snage MUP-a RS-a pod efektivnom kontrolom **Miće STANIŠIĆA** ili drugih učesnika UZP-a, pokorile su sela i gradove u BiH i, zajedno sa članovima SDS-a, učestvovala u razoružavanju bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata. Nakon toga su ti gradovi i sela, uključujući i mjesta u kojima su se stanovnici povinovali i nisu pružali otpor, bili napadnuti. Namjera ovih napada bila je da se bosanske Muslimane i bosanske Hrvate prisili na bijeg. Po preuzimanju kontrole nad gradovima i selima, snage bosanskih Srba su često sakupljale preostale bosanske Muslimane i bosanske Hrvate i prisilno ih iseljavale iz tih mjesta. U drugim prilikama, snage bosanskih Srba su, u saradnji sa lokalnim srpskim vlastima, nametale bosanskim Muslimanima i bosanskim Hrvatima restriktivne i diskriminacijske mjere i provodile kampanju terora kako bi ih istjerale sa tog područja. Bosanski Muslimani i bosanski Hrvati koji su ostali, na kraju su većinom bili deportovani ili prisilno premješteni iz svojih domova.

Svojim radnjama i propustima, **Miće STANIŠIĆ** je učestvovao u:

Tačka 9: Deportaciji, **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(d), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda;

Tačka 10: Nehumanim djelima (prisilnom premještanju), **ZLOČINU PROTIV ČOVJEČNOSTI**, kažnjivom po članovima 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

OPŠTI NAVODI

22. Sve radnje i propusti koji se optuženom stavljaju na teret kao zločini protiv čovječnosti bili su dio rasprostranjenog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civila bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata u BiH.

23. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica u BiH je vladalo stanje oružanog sukoba.

24. Sve vrijeme na koje se odnosi ova optužnica, optuženi je bio dužan da se pridržava zakona i običaja koji regulišu vođenje oružanih sukoba.

DODATNE POLITIČKE I ISTORIJSKE ČINJENICE

25. U novembru 1990. godine, u BiH su po prvi put nakon Drugog svjetskog rata održani višestranački izbori. Postojale su tri glavne stranke i svaka od njih poistovjećivala se sa jednom od tri glavne nacionalne grupe u BiH. Stranka demokratske akcije (u daljem tekstu: SDA) uglavnom je smatrana strankom bosanskih Muslimana; SDS je smatran strankom bosanskih Srba; a Hrvatska demokratska zajednica (u daljem tekstu: HDZ) prvenstveno je smatrana strankom bosanskih Hrvata. Najviše zastupničkih mjesta u republičkoj Skupštini osvojio je SDA, zatim SDS, pa HDZ.

26. Politička platforma SDS-a usredotočila se na cilj ujedinjavanja svih Srba u zajedničku državu. Međutim, na osnovu izbornih rezultata bilo je jasno da SDS, kako vrijeme bude odmicalo, neće biti u stanju da samo demokratskim i mirnim putem zadrži BiH u Jugoslaviji u kojoj dominiraju Srbi. Zato su bosanski Srbi počeli da organizuju određena područja u BiH u formalne regionalne strukture, koristeći koncept "zajednice opština" koji je bio predviđen jugoslovenskim ustavnim uređenjem iz 1974. godine. Premda nominalno nisu bile nacionalnog karaktera, te su zajednice predstavljale prvi korak ka osnivanju odvojenih organa vlasti bosanskih Srba u BiH.

27. Dana 25. juna 1991. Slovenija i Hrvatska proglasile su nezavisnost od SFRJ. JNA je sutradan ušla u oružani sukob u Sloveniji, a nedugo zatim izbile su borbe u Hrvatskoj. U jesen 1991. godine, JNA je počela da povlači svoje snage iz Hrvatske i raspoređuje ih u BiH. Djelujući u sprezi s izvjesnim elementima JNA, SDS je počeo da naoružava bosanske Srbe u BiH.

28. **Miće STANIŠIĆ** je već sredinom 1991. godine sarađivao s ključnim ličnostima iz rukovodstva bosanskih Srba na izradi planova za osnivanje MUP-a bosanskih Srba, te kasnije na njihovom provođenju.

29. U septembru 1991. godine, razne zajednice opština transformisane su u srpske autonomne oblasti, a među njima i Zajednica opština Bosanska Krajina, koja je 16. septembra 1991. ili otprilike tog datuma transformisana u ARK. ARK je na kraju obuhvatao (između ostalih) i sljedeće opštine: Banjaluku, Prijedor, Sanski Most, Ključ, Kotor-Varoš, Teslić i Donji Vakuf.

30. Otprilike u to vrijeme osnovani su i SAO Hercegovina (uključujući opštine Bileća, Gacko i Višegrad), SAO Romanija-Birač (uključujući opštine Pale, Vlasenica, Vogošća i Ilijaš), SAO Semberija i Majevisa (uključujući opštine Zvornik, Brčko i Bijeljina), te SAO Sjeverna Bosna (uključujući opštine Doboj i Bosanski Šamac).

31. Kako je rat u Hrvatskoj odmicao i kako je postajalo sve vjerovatnije da će i BiH proglasiti nezavisnost, SDS je počeo preduzimati konkretne mjere za stvaranje zasebnog srpskog entiteta u okviru BiH, s odvojenim organima vlasti. Dana 24. oktobra 1991. konstituisana je zasebna Skupština srpskog naroda u BiH, u kojoj je dominirao SDS, kao najviši predstavnički i zakonodavni organ Srba u BiH. Na njenoj prvoj sjednici, Radovan Karadžić je jasno dao do znanja da su bosanski Srbi spremni da svoje ciljeve ostvare silom i zastrašivanjem, ako ne uspiju na drugi način.

32. Dana 19. decembra 1991. SDS je izdao "Uputstvo o organizovanju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima", koje će poslužiti kao plan za preuzimanje vlasti u opštinama u BiH od strane SDS-a. To Uputstvo je sadržalo i planove za stvaranje kriznih štabova.

33. Krizni štabovi bili su formirani po uzoru na slična tijela koja su postojala u jugoslovenskom sistemu odbrane. Bili su zamišljeni tako da preuzmu funkcije opštinskih ili republičkih organa vlasti u vrijeme rata ili vanrednog stanja, kada skupština, inače najviši organ vlasti, ne može da funkcioniše. Od trenutka kada bi se krizni štabovi aktivirali, raspolagali bi svim izvršnim i zakonodavnim ovlaštenjima, a u njihovom sastavu bi bili predstavnici policijskih i vojnih organa, te organa državne uprave.

34. Dana 9. januara 1992. Skupština bosanskih Srba usvojila je deklaraciju o proglašenju Srpske Republike Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: SR BiH). Dana 28. februara 1992., u Ustavu Srpske Republike BiH proglašeno je da teritorija te republike obuhvata

"područja srpskih autonomnih regija i oblasti i drugih srpskih etničkih cjelina u Bosni i Hercegovini, uključujući i područja na kojima je srpski narod ostao u manjini zbog genocida koji je nad njim izvršen u Drugom svjetskom ratu" i da ona čini dio SFRJ. Dana 12. avgusta 1992. ime republike bosanskih Srba promijenjeno je u RS.

35. Dana 11. februara 1992. u Banjaluci je održan sastanak srpskih funkcionera iz MUP-a BiH. **Miće STANIŠIĆ** je na tom sastanku insistirao na tome da je nužno osnovati zasebni MUP RS-a na opštinskom, regionalnom i republičkom nivou.

36. Dana 1. aprila 1992., u skladu sa srpskim Zakonom o unutrašnjim poslovima, koji je donesen 23. marta 1992., a stupio je na snagu 31. marta 1992., osnovan je zasebni MUP RS-a, na čijem je čelu u svojstvu ministra bio **Miće STANIŠIĆ**. U skladu sa članom 28 pomenutog zakona, centri službi bezbjednosti osnovani su u Banjaluci za ARK, u Trebinju za SAO Hercegovinu, u Doboju za SAO Sjevernu Bosnu, u Sarajevu za SAO Romaniju-Birač, te u Bijeljini za SAO Semberiju i Majevicu. MUP RS-a se smatrao dijelom oružanih snaga RS-a.

37. Dana 12. maja 1992., na 16. sjednici Skupštine bosanskih Srba, Radovan Karadžić je objavio šest strateških ciljeva srpskog naroda u BiH. Ti strateški ciljevi su, u suštini, predstavljali plan za zauzimanje i kontrolu teritorije, uspostavljanje države bosanskih Srba, odbranu zacrtanih granica i razdvajanje nacionalnih grupa unutar BiH.

38. Od 1. aprila 1992. do 31. decembra 1992. snage MUP-a RS-a, u nadležnosti **Miće STANIŠIĆA**, provele su, djelujući zajedno sa VRS-om, TO-om i paravojnim jedinicama, kampanju razoružavanja nesrpskog stanovništva. Ta kampanja je provedena pod izlikom akcije protiv "muslimanskih i hrvatskih ekstremista" ili prikupljanja "nezakonito posjedovanog oružja". Premda se naređenja za oduzimanje oružja nisu u javnim saopštenjima i objavama uvijek izričito odnosila na nesrpsko stanovništvo, u praksi su razoružavani samo bosanski Muslimani i bosanski Hrvati. Kampanja razoružavanja je često korištena kao izgovor za protivpravne oružane napade na nesrpska sela i njihove stanovnike.

39. Snage pod kontrolom vlasti RS-a istovremeno su preuzele vlast u onim opštinama za koje se smatralo da predstavljaju prijetnju ostvarenju opšteg plana za stvaranje srpske države u BiH. To preuzimanje vlasti pokrenulo je niz događaja, u organizaciji i pod kontrolom vlasti RS-a, uključujući i MUP RS-a, zbog kojih će do kraja 1992. godine hiljade

13/12999724

Prijevod

bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata izgubiti živote, dok će desetine hiljada pod prisilom otići iz tih područja.

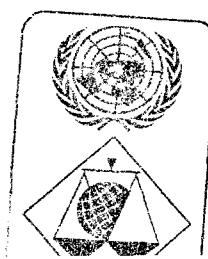
/potpis na originalu/

Carla Del Ponte,
tužilac

Dana 24. februara 2005.

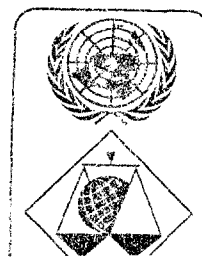
U Haagu,
Nizozemska

28/02/2005
ZV

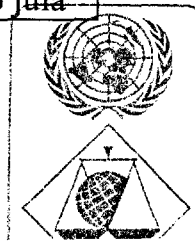
Prilog A
Ubistva koja nisu u vezi sa zatočeničkim objektima

Opština	Žrtve	Datum
	Autonomna Regija Krajina	
1. Ključ	1.1 Određeni broj ljudi ubijenih u Biljanima	10. jula 1992.
	1.2 Određeni broj muškaraca ubijenih u Velagićima	1. juna 1992.
2. Kotor-Varoš	2.1 Određeni broj muškaraca ubijenih u naselju Kotor, na putu od Kotora do Doma zdravlja u Kotor-Varoši i ispred Doma zdravlja u Kotor-Varoši	25. juna 1992.
3. Prijedor	3.1 Određeni broj ljudi ubijenih u Kozarcu i okolini	tokom maja i juna 1992.
	3.2 Određeni broj ljudi ubijenih u Hambarinama	tokom maja i juna 1992.
	3.3 Određeni broj ljudi ubijenih u selima na području Brda, uključujući Čarakovo, Rizvanoviće i Bišćane	20. jula 1992. ili otprilike tog datuma
	3.4 Određeni broj muškaraca ubijenih na fudbalskom stadionu u Ljubiji ili okolini	25. jula 1992. ili otprilike tog datuma
	Druge srpske autonomne oblasti	
4. Višegrad	4.1 Otprilike 70 ljudi ubijenih u kući Adema Omeragića u Pionirskoj ulici u Novoj Mahali u Višegradu	14. juna 1992. ili otprilike tog datuma
	4.2 Otprilike 70 ljudi ubijenih u kući Mehe Aljića u naselju Bikavac	27. juna 1992. ili otprilike tog datuma
5. Vlasenica	5.1 Određeni broj ljudi ubijenih u selu Drum	2. juna 1992. ili otprilike tog datuma

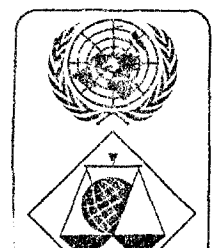
Prilog B
Ubistva koja su u vezi sa zatočeničkim objektima

Opština	Žrtve	Datum
	Autonomna Regija Krajina	
1. Banjaluka	1.1 Određeni broj nesrpskih zatočenika koji su se ugušili u kamionima tokom transporta iz zatočeničkog objekta "Betonirka" u Sanskom Mostu u logor Manjača	7. jula 1992.
	1.2 Određeni broj muškaraca ubijenih ispred logora Manjača	6. avgusta 1992. ili otprilike tog datuma
2. Donji Vakuf	2.1 Određeni broj muškaraca umrlih uslijed prelaćivanja u fabrici "Vrbaš Promet"	od juna do avgusta 1992.
	2.2 Određeni broj muškaraca umrlih uslijed prelaćivanja u skladištu TO-a	od juna do jula 1992.
3. Kotor-Varoš	3.1 Određeni broj muškaraca umrlih uslijed prelaćivanja u zgradi SUP-a	od juna do septembra 1992.
	3.2 Određeni broj muškaraca umrlih uslijed prelaćivanja u zatvoru	od juna do septembra 1992.
4. Prijedor	4.1 Određeni broj muškaraca ubijenih u "sobi 3" u logoru Keraterm	24. jula 1992. ili otprilike tog datuma
	4.2 Određeni broj ljudi ubijenih u logoru Omarska	od 28. maja do 6. avgusta 1992.
5. Sanski Most	5.1 Određeni broj muškaraca ubijenih na području zvanom Hrastova glavica	5. avgusta 1992. ili otprilike tog datuma
6. Skender-Vakuf	6.1 Veliki broj muškaraca iz logora Trnopolje pogubljenih na planini Vlašić	21. avgusta 1992.
7. Teslić	7.1 Određeni broj muškaraca umrlih	od juna do jula

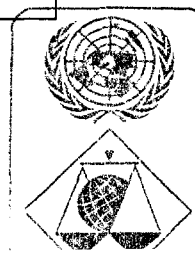
	uslijed prelaćivanja u skladištu TO-a	1992.
	Druge srpske autonomne oblasti	
8. Bileća	8.1 Određeni broj muškaraca umrlih uslijed prelaćivanja u zgradi SUP-a u Bileći	od juna do jula 1992.
9. Brčko	9.1 Određeni broj muškaraca ubijenih u logoru Luka	od 8. do 16. maja 1992.
	9.2 Određeni broj muškaraca ubijenih u sportskoj dvorani "Partizan" u Brčkom	5. maja 1992. ili otprilike tog datuma
	9.3 Određeni broj muškaraca koji su odvedeni iz autobusnog preduzeća "Laser" i ubijeni	5. i 6. maja 1992. ili otprilike tih datuma
	9.4 Ubistvo više muškaraca u zgradi SJB-a u Brčkom i u okolini zgrade SJB-a u Brčkom	7. maja 1992. ili otprilike tog datuma
10. Bosanski Šamac	10.1 Ubistvo više muškaraca koji su odvedeni iz skladišta u Crkvini	tokom maja 1992.
11. Pale	11.1 Određeni broj muškaraca umrlih uslijed prelaćivanja u bivšem Domu kulture na Palama (poznatom i kao "fiskulturna sala")	od juna do jula 1992.
12. Višegrad	12.1 Određeni broj muškaraca ubijenih na obali Drine	7. juna 1992. ili otprilike tog datuma
13. Vlasenica	13.1 Određeni broj muškaraca ubijenih u logoru Sušica	od juna do avgusta 1992.
	13.2 Određeni broj muškaraca ubijenih u zgradi SJB-a u Vlasenici	od maja do jula 1992.
	13.3 Određeni broj muškaraca ubijenih u zatvoru u Vlasenici	od maja do juna 1992.
	13.4 Ubistvo više muškaraca koji su odvedeni iz skladišta Civilne zaštite	od maja do juna 1992.
14. Zvornik	14.1 Određeni broj muškaraca ubijenih u školi u Drinjači	30. maja 1992. ili otprilike tog datuma
	14.2 Određeni broj muškaraca ubijenih u Domu kulture u Čelopeku	od 10. do 28. juna 1992.

	14.3 Velik broj muškaraca ubijenih u tehničkoj školi u Karakaju	od 1. do 5. juna 1992.
	14.4 Velik broj muškaraca ubijenih u Gerinoj klaonici	od 5. do 8. juna 1992.
	14.5 Ubistvo više muškaraca odvedenih iz fabrike "Novi izvor"	tokom juna 1992.

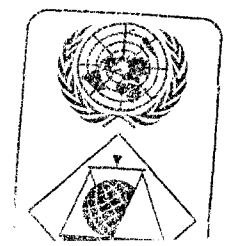

Prilog C Zatočenički objekti

Opština	Naziv i/ili lokacija zatočeničkog objekta
	Autonomna Regija Krajina
1. Banjaluka	1.1 Zgrada CSB-a u Banjaluci
	1.2 Logor Manjača
2. Donji Vakuf	2.1 Zgrada SJB-a u Donjem Vakufu
	2.2 Skladište TO-a
	2.3 Skladište "Vrbas Prometa"
	2.4 "Jedna kuća" prekoputa zgrade SJB-a u Donjem Vakufu
3. Ključ	3.1 Zgrada SJB-a u Ključu
	3.2 Osnovna škola "Nikola Mačkić"
4. Kotor-Varoš	4.1 Zgrada SJB-a u Kotor-Varoši
	4.2 Zatvor u Kotor-Varoši
	4.3 Pilana
	4.4 Osnovna škola u Grabovici
5. Prijedor	5.1 Zgrada SJB-a u Prijedoru
	5.2 Logor Omarska
	5.3 Logor Keraterm
	5.4 Logor Trnopolje
	5.5 Dom "Miska Glava"
	5.6 Fudbalski stadion u Ljubiji
6. Sanski Most	6.1 Zgrada SJB-a u Sanskom Mostu
	6.2 Betonirka
	6.3 Škola "Hasan Kikić"
7. Teslić	7.1 Zgrada SJB-a
	7.2 Skladište TO-a
	Druge srpske autonomne oblasti
8. Bileća	8.1 Zgrada SJB-a u Bileći
	8.2 Đački dom u Bileći
	8.3 Kasarna "Moša Pijade"
9. Bosanski Šamac	9.1 Zgrada SJB-a i zatvor
	9.2 Skladište u Crkvini
	9.3 Srednja škola
	9.4 Osnovna škola "Mitar Trifunović-Učo"
	9.5 Štab TO-a

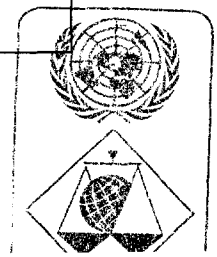

10. Brčko	10.1 Zgrada SJB-a u Brčkom
	10.2 Logor Luka
	10.3 Zgrada autobusnog preduzeća "Laser"
	10.4 Sportska dvorana "Partizan" u Brčkom
11. Doboj	11.1 Disko-klub Kasima Perče
	11.2 Centralni zatvor
	11.3 Zgrada SJB-a u Doboju
	11.4 Kasarna "Usora"
12. Gacko	12.1 Zgrada SJB-a u Gacku
	12.2 Hotel uz elektranu
	12.3 Dom kulture u Avtovcu
13. Ilijaš	13.1 Zgrada SJB-a u Ilijašu
	13.2 Željeznička stanica u Podlugovima
	13.3 Skladište u Podlugovima (bivša škola)
	13.4 Osnovna škola u Gornjoj Bioči
14. Pale	14.1 Zgrada SJB-a na Palama
	14.2 Bivši Dom kulture na Palama (takođe fiskulturna sala)
15. Vlasenica	15.1 Zgrada SJB-a u Vlasenici
	15.2 Zatvor u Vlasenici
	15.3 Logor Sušica
	15.4 Skladište civilne zaštite
16. Vogošća	16.1 Planjina kuća u Svrakama
	16.2 Zgrada SJB-a u Vogošći
	16.3 Vazduhoplovna baza u Rajlovcu
	16.4 "Bunker" u Vogošći
17. Višegrad	17.1 Hotel "Vilina vlas"
18. Zvornik	18.1 Zgrada SUP-a u Zvorniku
	18.2 Dom kulture u Čelopeku
	18.3 Tehnička škola u Karakaju
	18.4 Gerina klaonica
	18.5 Preduzeće "Novi izvor" (zvano "Ciglane")
	18.6 Škola u Drinjači (Dom kulture)

Prilog D
Nanošenje teških tjelesnih i duševnih povreda pripadnicima grupe u
zatočeničkim objektima

Banjaluka	Zgrada CSB-a: za vrijeme i nakon ispitivanja zatočenike su tukli raznim predmetima. Jednom Muslimanu su polomili rebra i posjekli ga po licu.
	Manjača: tu su dovođeni zatočenici iz raznih opština. Zatočenike su redovno tukli svugdje po logoru, uključujući i ispred improviziranog stacionara, staja i drugih objekata. Tukli su ih pesnicama, nogama, palicama, drvenim motkama, kundacima i električnim kablovima. U nekim slučajevima su ih tako teško pretukli da je to dovelo do trajnih ozbiljnih povreda i smrti.
Donji Vakuf	Zgrada SJB-a: zatočenike su tukli policijskim pendrecima, električnim kablovima, palicama, lancima, željeznim šipkama i nogama.
	Skladište TO-a u Donjem Vakufu: zatočenike su tukli električnim kablovima, palicama, kundacima, pesnicama i nogama. Zatočenici su morali tući jedan drugoga. Neki zatočenici su uslijed premlaćivanja umrli.
	"Vrbas Promet": zatočenike su tukli policijskim pendrecima, motkama i pesnicama, i podvrgavali ih drugim nehumanim djelima. Neki zatočenici su uslijed premlaćivanja umrli.
	"Kuća" prekoputa zgrade SJB-a: zatočenike, dovedene iz zgrade SJB-a, tukli su pesnicama, kundacima i policijskim pendrecima, i podvrgavali ih drugim nehumanim djelima.
	U svim objektima zatočenici su gledali kako druge zatvorenike tuku i kako ti ljudi umiru.
Ključ	Zgrada SJB-a u Ključu: zatočenike su redovno tukli za vrijeme ispitivanja i u drugim prilikama. Tukli su ih pesnicama, nogama, pendrecima, komadima drveta i električnim kablovima. U nekim slučajevima tukli su ih tako dugo i teško da su im nanesene ozbiljne povrede.
	Osnovna škola "Nikola Mačkić": zatočenike su redovno tukli raznim predmetima. U nekim slučajevima su im uslijed premlaćivanja nanesene

	teške povrede. Zatočenici su gledali kako druge zatvorenike tuku.
Kotor Varoš	Škola u Grabovici: prilikom dolaska i odlaska, zatočenike je lokalno stanovništvo zlostavljalo tako što ih je ponižavalo i tuklo.
	SJB Kotor Varoš: zatočenike su tukli pendrecima, kundacima i nogama od stolica. Premlaćivanja su ponekad bila veoma teška i dugotrajna. Zatočenici, žene i muškarci, morali su polno opštiti. Prilikom ispitivanja, zatočenike su mučili i zlostavljali.
	Zatvor u Kotor Varoši: zatočenike su tukli i ranjavali, ponekad veoma teško, drvenim palicama, puškama, pendrecima, nogama od stolica, električnim kablovima, gumom obloženim oprugama sa drškama i noževima. Neke zatočenike su na smrt pretukli ili su ih pogubili nakon premlaćivanja.
	Pilana u Kotor Varoši: zatočenici su uglavnom bili muškarci nesposobni za vojnu službu, žene i djeca. Žene su sistematski silovane, a jedan mentalno zaostali muškarac je pretučen.
Prijedor	SJB Prijedor: zatočenike su redovno tukli i ponižavali za vrijeme ispitivanja i nakon njih. Neki zatočenici zadobili su prijelome kostiju.
	Logor Omarska: zatočenike su tukli po dolasku u logor, dok je mučenje i premlaćivanje električnim kablovima, kundacima, policijskim pendrecima i drvenim palicama bilo redovna pojava za vrijeme ispitivanja i uopšte. Zatočenike su ponižavali i mučili. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda, trajnog unakaženja i smrti. Ljude su često tukli i ponižavali pred drugim zatočenicima. Zatočene žene su silovali, a muškarce seksualno zlostavljali.
	Logor Keraterm: zatočenike su tukli po dolasku u logor, za vrijeme ispitivanja i u redu za hranu. Tukli su ih drvenim palicama, palicama za bejzbol, električnim kablovima, policijskim pendrecima i kundacima. Zatočenike su ponižavali i mučili. Neke od njih su izdvajali i s njima posebno grubo postupali. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda, trajnog unakaženja i smrti. Ljude su često ponižavali i tukli

	pred drugim zatočenicima.
	Logor Trnopolje: zatočnici su uglavnom bili žene, djeca i starci. Međutim, tu su bili zatvoreni i mlađi ljudi. Zatočene muškarce su ispitivali i tukli. Zatočenike su tukli pred drugim zatočenicima. Zatočene žene su silovali.
	Dom "Miska Glava": zatočenike su pred drugim zatočenicima tukli policijskim palicama i kundacima. Posljedice su bile potresi mozga, krvarenje i modrice.
	Fudbalski stadion u Ljubiji: zatočenike su tukli, a mnoge muškarce su ubili. Preživjeli zatočnici morali su utovarivati mrtve na kamion.
Sanski Most	Zgrada SJB-a: za vrijeme i nakon ispitivanja, zatočenike su tukli kundacima, električnim kablovima, motkama, nogama i pesnicama. U nekim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda, trajnog unakaženja i smrti.
	Garaža fabrike "Betonirka": veliki broj zatočenika uguran je u ćelije dimenzija 3 x 5 m, bez ventilacije, nužnika, kreveta, tekuće vode i s nedovoljno prostora za spavanje. Zatočnici su morali jesti pokvarenu hranu zbog čega su imali jake stomačne bolove i patili od dehidracije. Morali su se postrojiti i snažno udarati druge zatočenike. Neki zatočnici su morali zauzeti položaj kao da se mole, a onda su ih žestoko tukli drvenim nogama stolica.
	Sportska dvorana "Hasan Kikić": zatočenike su redovno tukli.
Teslić	Zgrada SJB-a u Tesliću: zatočenike su tukli gumenim i drvenim palicama, kundacima, pesnicama i nogama. Zatočnici su gledali kako druge zatvorenike tuku.
	Skladište TO-a u Tesliću: zatočenike su tukli električnim kablovima, palicama za bejzbol, komadima drveta, satarom za meso, pesnicama i pendrecima, i podvrgavali ih drugim nehumanim djelima. Zatvorenici su uslijed tih premlaćivanja umirali. Zatočnici gledali kako druge zatvorenike tuku i kako ti ljudi umiru.
	Logor Pribinić: zatočenike su tukli policijskim pendrecima, gumenim palicama, lancima i drvenim predmetima. Nekoliko ljudi je umrlo uslijed tih

	premlaćivanja.
Bileća	SJB Bileća: za vrijeme i nakon ispitivanja, zatočenike su tukli pesnicama, nogama i palicama, i podvrgavali ih drugim nehumanim djelima. Jedan broj ljudi je uslijed tih premlaćivanja umro u prisustvu drugih zatvorenika.
	Đački dom: zatočenike su redovno tukli; barem jednom zatočeniku su dati elektro-šokovi.
Bosanski Šamac	Zgrada SJB-a i zatvor: zatočenike su tukli pendrecima, kundacima, električnim kablom, željeznom šipkom i čizmama. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda. Zatvorenicima su čupali zube. Tukli su ih i ponižavali pred drugim zatvorenicima. Barem jedan čovjek umro je uslijed premlaćivanja.
	Skladište u Crkvini: zatočenike su žestoko tukli pendrecima i udarali ih čizmama. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda. Tukli su ih i ponižavali pred drugim zatvorenicima.
	Štab TO-a: zatočenike su žestoko tukli pendrecima i udarali čizmama. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda. Tukli su ih i ponižavali pred drugim zatvorenicima.
Brčko	Zgrada SJB-a: zatočenike su tokom ispitivanja tukli raznim predmetima. Neke od zatočenika su izveli i pogubili.
	Logor Luka: zatočenike su redovno žestoko tukli. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda i smrti. Tukli su ih i ponižavali pred drugim zatvorenicima. Zatočene žene su silovali. Zatočeni su morali seksualno zlostavljati jedan drugog.
	Zgrada autobusnog preduzeća "Laser": zatočenike su svakodnevno tukli raznim predmetima. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda i smrti.
	Sportska dvorana "Partizan" u Brčkom: zatočenike su svakodnevno tukli. Mnogi od njih su krvarili i gubili svijest.

Doboj	Disko-klub Kasima Perče: zatočenike su žestoko tukli, a neki su ostali i bez zuba. Tjerali su ih da gledaju kako tuku druge zatvorenike. Barem jedan čovjek je ubijen.
	Centralni zatvor: zatočenike su žestoko tukli i vrijeđali na nacionalnoj osnovi.
	Zgrada SJB-a: zatočenike su žestoko tukli.
Gacko	Zgrada SJB-a: za vrijeme i nakon ispitivanja, zatočenike su tukli. Tukli su ih pesnicama, nogama, pendrecima i drugim predmetima. Ponižavali su ih pred drugim zatvorenicima, a neke i na smrt pretukli. Barem jedna žena je silovana.
	Dom kulture u Avtovcu: zatočenike su žestoko tukli, a jedan broj ljudi je uslijed toga umro ili su ih pogubili.
	Hotel uz elektranu: zatočenike su redovno tukli.
Ilijaš	Zgrada SJB-a: zatočenike su tjerali da legnu potrbuške, a onda su ih tukli rukama, nogama i pendrecima.
	Željeznička stanica u Podlugovima: zatočenici nisu imali dovoljno vode. Jednom prilikom u ćeliju je ubačen gas.
Pale	Zgrada SJB-a: zatočenike su šamarali i udarali nogama.
	Bivši Dom kulture (fiskulturna sala): zatočenike su redovno tukli uslijed čega su umrla barem tri čovjeka.
Vlasenica	SJB Vlasenica: zatočenike su neselektivno tukli policijskim pendrecima ili sličnim predmetima. Neki su uslijed toga ubijeni.
	Zatvor u Vlasenici: zatočenike su redovno tukli raznim predmetima, uključujući stolicu. U brojnim slučajevima su ih tako teško tukli da je to dovodilo do ozbiljnih povreda, trajnog unakaženja i smrti.
	Logor Sušica: zatočenike su tukli. Zatočene žene su silovali i to, barem u jednoj prilici, bilo pred drugim zatvorenicima. Zatočenike su ubijali pred drugim zatvorenicima.
	Skladište civilne zaštite: zatočenike su neprestano tukli, vrijeđali i zlostavljali. Tukli su ih kundacima, metalnim šipkama i policijskim pendrecima. Neke zatočenike su izvodili i tjerali ih da se međusobno

	tuku. Neki zatočenici su umrli uslijed premlaćivanja ili su pogubljeni nakon što su izvedeni iz skladišta.
Vogošća	Planjina kuća: zatočenike su ponižavali, a onda pogubili.
	Zgrada SJB-a: za vrijeme i nakon ispitivanja, zatočenike su tukli. Tukli su ih policijskim pendrecima i udarali nogama dok ne bi izgubili svijest.
	Zatvor u Rajlovcu: zatočenike su redovno tukli. Ponekad bi im naredili i da jedan drugog tuku.
	"Bunker" u Vogošći: zatočenike su izvodili i žestoko tukli. Ostajali su bez zuba, krvarili, a neke su donosili nazad u besvjesnom stanju. Naređivali su im da jedan drugoga siluju.
Zvornik	Dom kulture u Čelopeku: zatočenike su tukli. Jednom prilikom su natjerali očeve i sinove da jedan drugog seksualno zlostavljaju pred drugim zatvorenicima. Jedan broj zatočenika je ubijen pred drugim zatvorenicima.
	Tehnička škola u Karakaju: zatočenike su redovno tukli raznim predmetima. Više puta su im naredili da jedan drugog tuku. Jedan broj zatočenika je umro uslijed premlaćivanja.
	Gerina klaonica: zatočenici su pogubljeni, a oni malobrojni koji su preživjeli ostavljeni su da se muče, bez pomoći.
	Preduzeće "Novi izvor": zatočenike su redovno izvodili i tukli.
	Zgrada škole u Drinjači: zatočenike su redovno tukli željeznom šipkom i drvenom palicom. Mnogi ljudi su tokom premlaćivanja gubili svijest, a neki su uslijed toga umrli. Jedan broj muškaraca je izveden i pogubljen.

